

Systems Thinking And Problem Analysis

การคิดเชิงระบบ

และการวิเคราะห์ปัญหา

ความหมายของการคิด

ความคิด หมายถึง การปฏิบัติการต่าง ๆ
ทางสมอง เมื่อสมองทำงานจะต้องมีการคิดเสมอ
โดยแสดงออกทางด้านภาษาพูดภาษาสัญลักษณ์
และท่าทางต่าง ๆ เพื่อสื่อสารบุคคลอื่นได้รับรู้
สรุป ความคิดเป็นผลจากการทำงานของสมอง

LEFT BRAIN

RIGHT BRAIN

การคิดเป็นเหตุผล
การรับรู้เรื่องภาษา

คิดเป็นขั้นตอน
รับรู้ได้อย่างช้า ๆ
รับรู้ข้อมูลที่ละเอียด
เรียงลำดับ

การคิดเป็นเหตุเป็นผล
การคำนวณ
การวิเคราะห์

หน้าที่ความแตกต่าง

เวลาอ่านหนังสือ

เวลาทำงาน

การควบคุมอารมณ์
การจินตนาการ
ความคิดสร้างสรรค์

คิดไม่เป็นขั้นตอน
รับรู้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว
รับข้อมูลที่ละมาก ๆ
ใน 1 ครั้ง

การวางแผน
การคิดสร้างสรรค์
การมองการณ์ไกล

สมองซีกซ้าย
(Left Hemisphere)

สมองซีกซ้าย (Left Hemisphere) หรือนักวิทยาศาสตร์เรียกว่า “สมองแห่งเหตุผล” (Rational Brain) จะทำหน้าที่ควบคุมการคิดการหาเหตุผล การแสดงออกเชิงนามธรรมที่เน้นรายละเอียด เช่น การนับจำนวนเลข การบอกเวลา และความสามารถในการเรียงเรียงถ้อยคำที่เหมาะสม เป็นต้น

สมองซีกขวา
(Right Hemisphere)

สมองซีกขวา (Right Hemisphere) หรือนักวิทยาศาสตร์เรียกว่า “สมองแห่งสัญชาตญาณ” (Intuitive Brain) จะทำหน้าที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การจินตนาการ การสังเคราะห์ ความซาบซึ้งในดนตรีและศิลปะ ความสามารถในการหยั่งหามิติต่าง ๆ

8 Generation

A group of diverse people of various ages and ethnicities standing together, overlaid with a teal gradient and a white border. The text "8 Generation" is prominently displayed in the center in a white, bold, serif font.

Lost Generation

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2426-2443

1. Lost Generation

เป็นยุคสงครามโลกครั้งที่ 1

ปัจจุบันคนกลุ่มนี้เสียชีวิตไปหมดแล้ว

Greatest Generation

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2444-2467)

2. Greatest Generation คือยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นยุคในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้คนในยุคนั้น จะมีความเป็นทางการสูง

Silent Generation

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2468-2488

3. Silent Generation เป็นช่วง
สงครามโลกครั้งที่ 2พอดี คนรุ่นนี้มี
ความจงรักภักดีต่อนายจ้าง และ
ประเทศชาติสูง ผู้หญิงเริ่มออกมา
ทำงาน นอกบ้านกันมากขึ้น

Baby Boomer

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2489 - 2507)

4. Baby Boomer ยุคสิ้นสุด
สงครามโลกครั้งที่ 2 คนยุคนี้คือ
เป็นคนที่ใช้ชีวิตเพื่อการทำงาน
ประหยัด อดออม รอบคอบ

Generation X

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2508-2522

5. Generation X เป็นยุคที่โลกมั่งคั่งแล้ว เป็นคนวัยทำงาน โต้มากับการพัฒนาของ วิดีโอเกม, คอมพิวเตอร์, เพลงฮิปฮอป และ อาจทันดูทีวีจอขาวดำด้วย ชอบอะไรง่ายๆ ไม่ ต้องเป็นทางการ เป็นตัวของตัวเองสูง มีความคิดสร้างสรรค์

Generation Y

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2523-2540)

6. Generation Y เป็นยุคที่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเจริญรุ่งเรือง คนกลุ่มนี้ชอบงานด้านไอที มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำอะไรหลายๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน เป็นคนมองโลกในแง่ดี ไม่ค่อยมีความอดทน

Generation z

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2540 ขึ้นไป)

7. Generation z คือวัยของเด็กๆ นั่นเอง จะ
เติบโตมา พร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวก
มากมาย ที่อยู่แวดล้อม
มีความสามารถในการ ใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ
และเรียนรู้ได้เร็ว

Lost Generation

คนที่เกิดปี พ.ศ. 2426-2443

1. Lost Generation

เป็นยุคสงครามโลกครั้งที่ 1

ปัจจุบันคนกลุ่มนี้เสียชีวิตไปหมดแล้ว

ประเภทของการคิด

1. การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นการคิดหาเหตุผล สามารถนำไปแก้ปัญหา ในรูปแบบของกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบได้ มีเหตุผล เป็นวิทยาศาสตร์ เช่น...
2. การคิดแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย เป็นการคิดแบบเพื่อจ้อเล่น ลอยๆ คล้อยตามสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น...

เหตุผล
ไม่จำเป็นต้องถูก...
แต่สิ่งที่ถูก
จะเป็นต้องมีเหตุผล...

การคิด “คิดได้” หรือ “คิดเป็น”

การแสวงหาแนวทาง...

ตอบข้อสงสัยบางประการ...โดยการนำข้อมูล ความรู้

ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่มาจัดวางในกระบวนการคิด

อย่างเหมาะสมโดยใช้วิธีคิดที่เหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่ง

ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เช่น การตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ดีที่สุด

การแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เป็นต้น

“การคิดสำคัญไฉน...?”

คิดสั้น...

คิดหน้าคิดหลัง...

คิดเล็กคิदन้อย...

คิดอ่าน...

คิดฟุ้งซ่าน...

คิดค้น...

คิดมาก...

คิดคด...

คิดเรื่อยเปื่อย...

คิดการใหญ่...

คิดตก...

คิดสร้างสรรค์...

**เหตุผล
ไม่ใช่ความจริง...
แต่เหตุผล คือ
สิ่งที่จะพูดให้คนเชื่อ**

...

อุปสรรคของการคิด

1. การตอบสนองตามความเคยชิน
2. การเชื่อมโยงเหตุผลผิด เพราะด่วนสรุป
3. แรงจูงใจไม่ถูกต้อง
4. การขาดทักษะการคิด
5. การตั้งเหตุผลอย่างมีอคติ
6. ค่านิยมเป็นอุปสรรค

ความคิด ธุรกิจ เทคโนโลยี การตลาด เศรษฐกิจ รอบตัวเรา

ชี้แนะ

ชี้นำ

การคิดเชิงระบบ

Systems Thinking

เป็นการคิดในภาพรวมที่เป็นระบบ และมี
ส่วนประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยงจากส่วนย่อยไปหาส่วน
ใหญ่ เป็นการคิดอย่างมีเหตุมีผล เน้นการแก้ปัญหา
อย่างชาญฉลาด เพื่อให้เกิดความถูกต้อง แม่นยำ
รวดเร็วในองค์รวม

เทคนิค การคิด เชิงระบบ

1. การยอมรับตนเอง
2. ฝึกการมองภาพรวมแทนสิ่งเล็ก ๆ
3. เข้าใจธรรมชาติของระบบ และทุกสรรพสิ่งในโลก
4. มองเห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยต่าง ๆ
5. มองเห็นวัฏจักรของเหตุปัจจัย (Circles of Causality)

และการส่งผลย้อนกลับ

6. เปิดอิสระในเรื่องการคิด ไม่ตีกรอบ ครอบงำความคิดคนอื่น
7. ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนเกิดแรงร่วมในการสร้างความสัมพันธ์
8. ฝึกการแก้ปัญหาคือเป็นสาเหตุแท้ โดยแก้ที่อาการที่ทำให้เกิดปัญหา
9. ยึดหลักการเรียนรู้ในองค์กรเป็นส่วนประกอบ คือ การเป็นนายตนเอง
ลบความเชื่อฝังใจแต่อดีต สร้างความใฝ่ฝันถึงอนาคตร่วมกัน
(Shared Vision) และฝึกการเรียนรู้ของทีม

ประโยชน์ของ การคิดเชิงระบบ

1. ช่วยให้เกิดความคิดเพื่อพัฒนาองค์กรในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประสานงานร่วมกับบุคคลอื่นให้เป็นไปตามกระบวนการ
และระบบการบริหารงานภายใน
3. สามารถแก้ปัญหา ตัดสินใจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. แก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้มองเห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับระบบภายในองค์กร
ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบโดยการเชื่อมโยงติดต่อกัน และสามารถแก้ไข
สถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่าถามว่า มันคืออะไร ? ต้องถามว่ามันเป็นอย่างไร...

สิ่งเหล่านี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง...

ท่านเชื่อสิ่งเหล่านี้ไหม...

ทำไมจึงเชื่อ... (หาเหตุผล)

สรรพสิ่ง คือ
อนัตตา

ก่อนหน้าเกิดมาใคร
เป็นข้า เกิดมาแล้ว
ไซ้...ข้าเป็นใคร...?

ความหมายการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)

“ความสามารถในการคิดจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลหรือปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ในหลาย ๆ แง่มุม รวมทั้งการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบ”

ลักษณะและกระบวนการคิดวิเคราะห์

1. ระบุปัญหาหรือข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์ให้ชัดเจน

(Define the problem)

2. รวบรวมและประมวลผลข้อมูล

(Gather and interpret information)

3. พัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้

(Develop possible solution)

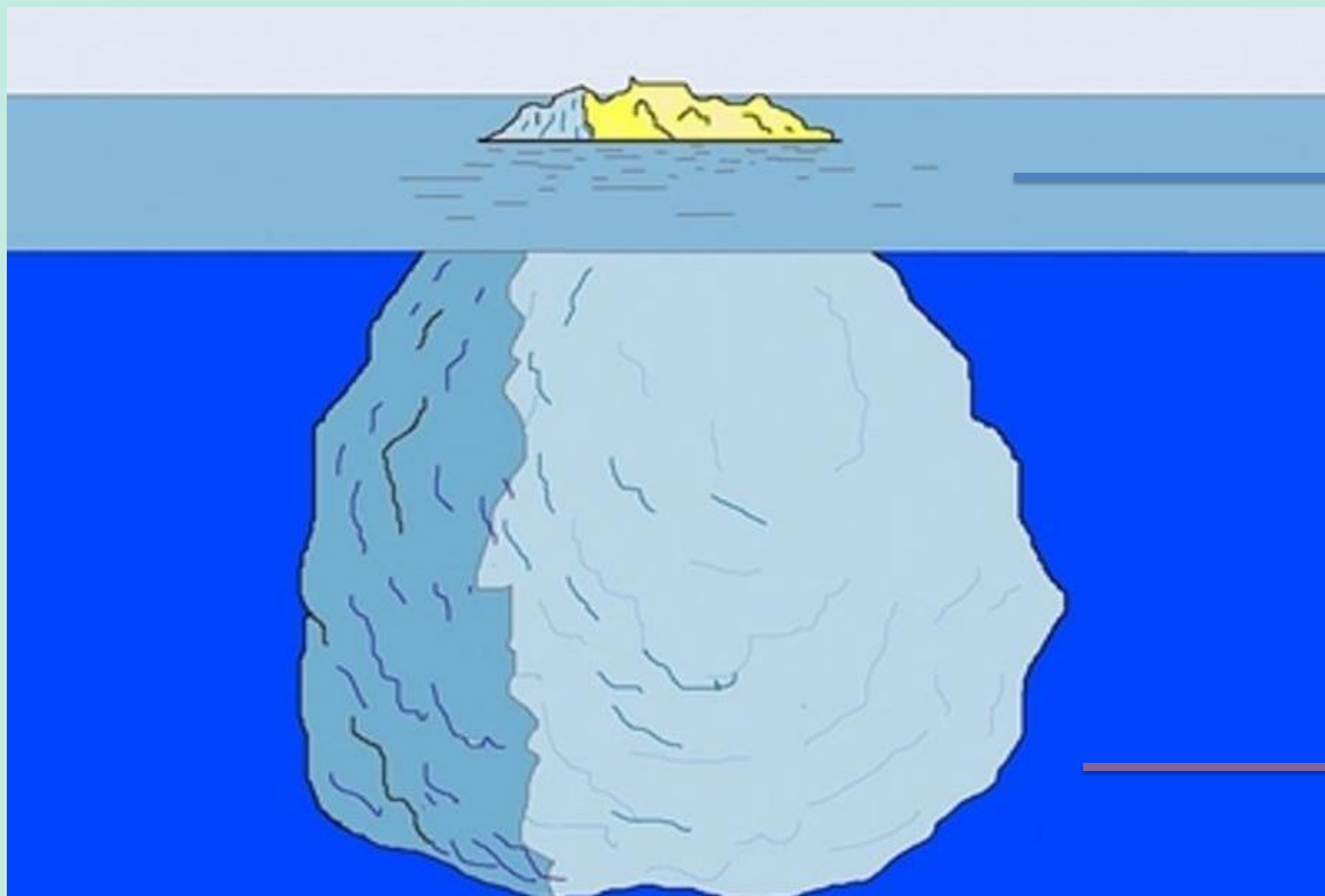
4. นำแนวทางการแก้ปัญหาไปทดสอบ

(Test possible solutions)

5. เลือกแนวทางที่ดีที่สุดไปดำเนินการใช้

(Select and implement a solution)

บุคลิกลักษณะ (Characteristic)

ส่วนที่อยู่เหนือน้ำ สามารถ
สังเกตเห็น ได้ง่าย

ส่วนที่อยู่ใต้น้ำ สังเกตเห็น
ได้ยาก

1. ทักษะ (Skills)

หมายถึง สิ่งที่บุคคลรู้และสามารถ

ทำได้เป็นอย่างดี เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง

ทักษะในการขับรถ เป็นต้น (ความเชี่ยวชาญด้านต่าง

ๆ)

2. ความรู้ (Knowledge)

หมายถึง สิ่งที่บุคคลรู้และเข้าใจในหลักการ แนวคิด เฉพาะด้าน เช่น มีความรู้ ด้านบัญชี มีความรู้ด้าน การตลาด การเมือง เป็นต้น (การแสดงออกทางสังคม/ การแสดงออกต่อบุคคลอื่น)

3. บทบาททางสังคม (Social Role)

หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการสื่อให้บุคคลอื่นในสังคมเห็นว่าตัวเขามีบทบาทอย่างไรต่อสังคม เช่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น (ภาพลักษณ์ภายใน)

4. ภาพพจน์ที่รับรู้ตัวเอง (Self Image)

หมายถึง ภาพพจน์ที่บุคคลมอง
ตัวเองว่าเป็นอย่างไร เช่น เป็นผู้นำ เป็น
ผู้เชี่ยวชาญ เป็นศิลปิน เป็นต้น (นิสัย/
พฤติกรรม)

5. อุปนิสัย (Traits)

หมายถึง ลักษณะนิสัยใจคอของบุคคลที่เป็น
พฤติกรรมถาวร เช่น เป็นนักกีฬาที่ดี เป็นคนใจ
เย็น เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น

6. แรงกระตุ้น (Motive)

หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคล ที่จะส่งผลกระทบต่อการกระทำ เช่น เป็นคนที่มีความต้องการผลสำเร็จ การกระทำสิ่งต่าง ๆ จึงออกมาในลักษณะของการมุ่งไปสู่ความสำเร็จตลอดเวลา

วิเคราะห์ 7 ความปั่นป่วนโลก

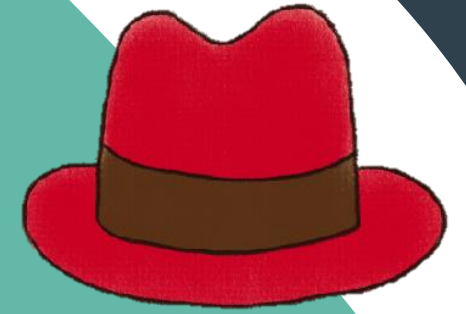
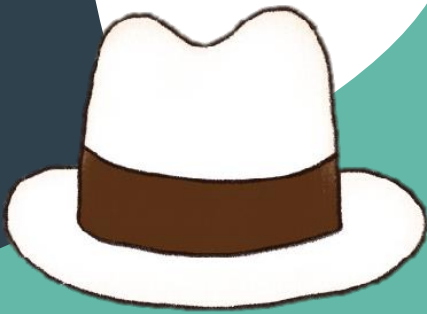
- ความไร้สมดุล ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม ความยั่งยืนของธรรมชาติ และภูมิปัญญาของมนุษย์
- เศรษฐกิจการเงิน ที่ครอบงำ เศรษฐกิจที่แท้จริง
- ผู้ครอบครองทรัพยากร กับ ผู้ต้องการใช้ทรัพยากร ไม่ใช่คนกลุ่มเดียวกัน
- ความต้องการอย่างไม่สิ้นสุดของมนุษย์ กับ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในโลกใบนี้
- ความเหลื่อมล้ำของรายได้ สิทธิพลี และโอกาส ระหว่าง “คนมี” กับ “คนไร้”
- ดาบสองคมของเทคโนโลยีในการตอบโจทก์ความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์
- ความไม่ไว้ใจซึ่งกันและกันสามเศรียา ระหว่าง รัฐ เอกชน กับ ประชาสังคม

ทฤษฎี PMI การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Plus	คิดในทางบวก
Minus	คิดในทางลบ
Intersting	สิ่งที่โดดเด่น ที่น่าสนใจ

ทุกสิ่งมี 2 ด้าน ควรคิดทั้ง 2 ด้าน (ข้อดี ข้อเสีย)

ฝึกทักษะ ในชั้นเรียน การแต่งกายตามสบาย, นายกรัฐมนตรี

ทฤษฎีการคิด แบบหมวก 6 ใบ

(Six thinking hats)

1. ขาว (OBJECTIVE) คิดตามความเป็นจริง บริสุทธิ์

2. ดำ (NEGATIVE) คิดในทางลบ มองโลกในแง่ร้าย

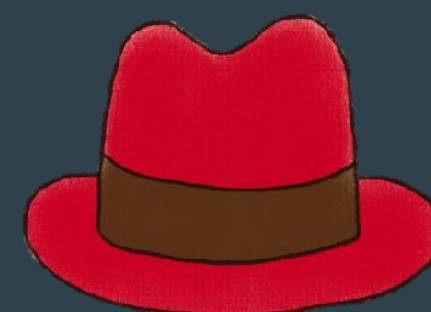
3. เหลือง (POSITIVE) จะเป็นอย่างไร สดใส ความหวัง

4. สีเขียว (CREATIVE) คิดเป็นไปได้ ตอนนี้ไม่ดี
ต่อไปมัน จะดีได้ สดชื่น

6. สีน้ำเงิน (PROCESS) คิดให้รอบว่า คนอื่นเป็นอย่างไรพ่อ
แม่พี่น้องเป็น

5. สีแดง (INTUITIVE) เอาอารมณ์เป็นที่ตั้ง
(เชื่อตนเอง ไม่เชื่อคนอื่น)

อย่างไร ลังคมเป็นอย่างไร อนาคตเป็นอย่างไร จึงตัดสินใจ มองภาพรวม

วิเคราะห์ 7 อันตราย

1. ไม่มีสันติภาพในโลกอย่างถาวร หากผู้คนยังไร้ซึ่งความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. ไม่มีทุนนิยมที่ยั่งยืน หากไม่มีการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม
3. ความร่ำรวยทางวัตถุจะได้ประโยชน์ หากปราศจากความรุ่มรวยทางจิตใจ
4. งานที่ทำจะได้ประโยชน์ หากขาดซึ่งนัยแห่งความหมาย
5. มีผลประโยชน์ที่ดีก็ไร้ค่า หากไม่สามารถเป็นผู้ประกอบการที่ดีได้
6. จะเพรียภษาเจตจำนงร่วมจากที่ใด หากไม่คิดเปิดพื้นที่ให้ร่วมอย่างจริงใจ
7. อย่างหวังการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง หากปราศจากการเปิดหู เปิดตา และเปิดใจ

7 ขยับ ปรับเปลี่ยนโลก

1. โมเดลตลาดเสรี
2. การผลิตและการบริโภคที่มุ่งเน้นการแข่งขันให้กับตน
3. มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ
4. ชีวิตที่ร่ำรวยทางวัตถุ
5. เศรษฐกิจเส้นตรง
6. สร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ
7. การตัดทวงผลประโยชน์จากส่วนรวม

1. โมเดลร่วมสร้างสรรค์
2. การผลิตและการบริโภคที่มุ่งเน้นการผลัดกำลังความร่วมมือ
3. มุ่งเน้นการเติบโตที่สมดุล
4. ชีวิตที่รุ่มรวยความสุข
5. เศรษฐกิจหมุนเวียน
6. สร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ
7. การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

การวิเคราะห์ปัญหา

“อะไรที่เราไม่ได้เตรียมใจ
อันนั้นจะทำให้เราเสียใจที่สุด”

ความเปลี่ยนแปลง คือ สิ่งที่กลัวที่สุดวิกฤตมันมากับ โอกาส

ต่อสู้กับวิกฤต ต้องใช้ปัญญา และสมอง

ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

- ปัญหาความเครียด หรือวิตกกังวล
- ปัญหาทางจิตเวช
- ปัญหาความรัก
- ปัญหาซึมเศร้า
- ปัญหาครอบครัว

คนไทยรู้ยัง: ครึ่งปี 2562 เด็กและวัยรุ่น โทรปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต 13,658 ครั้ง

ทีมข่าว TCJ: 14 มิ.ย. 2562

การคิดแก้ปัญหา

- ความหมาย ความแตกต่างระหว่างสภาวะที่เกิดขึ้นจริง กับสภาวะที่ตั้งเป้าหมายไว้ว่าควรจะเป็น
- สาเหตุของปัญหา, กระบวนการแก้ปัญหา, การวิเคราะห์ปัญหา

1. การกำหนดความเบี่ยงเบน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น หลายเรื่องพร้อมกันให้แยกแยะปัญหาแต่ละเรื่อง ออกจากกัน เรื่องใดควรพิจารณา เรื่องใดควร ปลดปล่อยให้ผ่านไป

2. ระบุให้จำเพราะเจาะจงเกี่ยวกับความเบี่ยงเบน

Why,	ทำไม
What,	มีอะไร
When,	เมื่อไหร่
Where,	ที่ไหน
Who,	ใครทำ
How,	ใครได้รับผล

กระบวนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน

การระบุปัญหา
(ทุกข)

สาเหตุแห่งปัญหา
(สมุทัย)

กำหนดจุดหมายใน
การแก้ปัญหา
(นิโรจน์)

กำหนดแนวทาง
การแก้ปัญหา
(มรรค)

การแก้ปัญหา เซิงพุทธ๔ (THE FOUR NOBLE TRUTHS)

1. ทุกข์ (Suffering) ความทุกข์, สภาพที่ทนได้ยาก, สภาวะที่บีบคั้น ชาติ ชรา มรณะการพลัดพรากจากสิ่งที่รัก

2. สมุทัย (the cause of suffering) เหตุเกิดแห่งทุกข์, สาเหตุให้ทุกข์เกิด ได้แก่ ตัณหา
3 คือ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา

3. ความดับทุกข์ (cessation of suffering)

ได้แก่ ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป, คือนิพพาน

4. มรรค (the path leading to the cessation of

suffering) ปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับแห่งทุกข์, ข้อปฏิบัติให้ถึง

ความดับทุกข์ ได้แก่ อริยอัฏฐังคิกมรรค หรือเรียกอีกอย่าง

หนึ่งว่า มัชฌิมาปฏิปทา แปลว่า ทางสายกลาง มรรคมีองค์ 8

นี้

สรุปลงในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

ปัญหาการใช้น้ำธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาด้านคน ชาวบ้านเห็นแก่ตัว เป็นต้น

ปัญหาด้านวิชาการ ไม่รู้วิธีเก็บกักน้ำ เป็นต้น

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีการตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น

การคิดสร้างสรรค์ (CREATIVE THINKING)

- **ความคิดสร้างสรรค์** คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทางจนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่
- กระบวนการทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต และจดบันทึก

เหตุใดเราจึงต้องคิด เชิงสร้างสรรค์

ก่อให้เกิด
นวัตกรรมอย่างไม่
หยุดยั้ง

ช่วยให้เรา
แก้ปัญหาอย่าง
ลงตัวกับ
ปัญหา

เป็นองค์ประกอบสำคัญของ
ความฉลาด
Creative Intelligence
Analytical Intelligence
Practical Intelligence

ประโยชน์การคิดเชิงบวก (POSITIVE THINKING)

- ❖ จิตใจหรือความคิดเชิงบวกจะดึงดูดกิจกรรมเชิงบวก ...
- ❖ ความสัมพันธ์ที่เข้ากันได้ดี ...
- ❖ ความประทับใจครั้งแรกที่ดีขึ้น ...
- ❖ สุขภาพที่สดใส ...
- ❖ ภูมยแจสู่ความสำเร็จ ...
- ❖ ไม่เครียดอีกแล้ว ...
- ❖ ความคิดเชิงบวกและมีทัศนคติในแง่ดี
จะทำให้ทุกปัญหากลายเป็นโอกาส

เทคนิคการคิดเชิงบวก

- เทคนิคการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (ถ้าคุณเป็น...? คุณจะ...?)
  1. เลือкмองอะไรในมุมมองกว้าง
  2. ปล่อยวางได้ก่อนแล้วใจจะเป็นสุข
  3. ชีวิตมันสั้นอยากทำอะไรต้องรีบทำ
  4. กล้าปฏิเสธหัดเกรงใจคนให้น้อยลง
  5. มองโลกในมุมบวกงดคิดแบบติดลบ

การคิดเชิงวิพากษ์

Critical Thinking

Critical Thinking

🍏 การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง ความตั้งใจที่จะตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการไม่ เห็นคล้อยตามข้ออ้างที่นำเสนอ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งข้ออ้างนั้น เพื่อเป็นแนวทางความคิดออกสู่ทางต่าง ๆ ที่แตกต่าง อันจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบ ที่สมเหตุสมผล มากกว่าข้ออ้างเดิม...

🍏 “กระบวนการคิดรูปแบบหนึ่ง ที่ใช้ในการสร้างและประเมินข้อสรุป
จากหลักฐาน

หรือสภาพการณ์ใด ๆ ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง”

🍏 การคิดโดยมีวิจารณญาณต่อคำกล่าวอ้าง หรือข้อมูลใด ๆ และ
ตัดสินใจจากหลักฐาน

และเหตุผลที่ถูกต้อง โดยไม่มีอารมณ์และทิฐิมาประกอบการ
ตัดสินใจ

การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)

- หลักการคิดเชิงวิพากษ์ ได้แก่...
- 1. ให้สงสัยไว้ก่อน.....อย่ารีบเชื่อ...
- 2. เพื่อใจไว้.....อาจจะจริงหรืออาจจะไม่จริงก็ได้...
- 3. ตั้งคำถาม.....
- ผลสรุป คือ เหตุผล
- เหตุผลไม่ใช่ความจริง ?

ลักษณะ
ของการที่
ต้อง
วิพากษ์

1. เป็นข้อสมมติที่ยอมรับกันทั่วไป แต่เรามีข้อสงสัย
ไม่ปักใจเชื่อและยอมรับ เช่น มนุษย์ทุกคนต้องเท่า
เทียมกัน เหตุใดเราทุกคนต้องเท่าเทียมกัน

2. เป็นการอ้างเหตุผลที่ต้องการตรวจสอบ
ความถูกต้องเช่น ปีนี้ชาวสวนขายเงาะ ทุเรียน
ไม่ได้ราคา (ข้อสรุป) เพราะปีนี้ โรค Covid 19
ระบาด

3. เป็นคำกล่าวอ้างที่ต้องตรวจสอบความ
ถูกต้อง เช่น เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด รักวัว
ให้ผูก รักลูกให้ตี

ความแตกต่างของเหตุผล

- ▶ **การวิพากษ์** การหาเหตุผลเพื่อโต้แย้งเหตุผลเดิมเพื่อหาเหตุผลที่ดีกว่า
- ▶ **การวิจารณ์** การให้คำตัดสินสิ่งที่กำลังพิจารณา
- ▶ **วิจารณ์ญาณ** ปัญญาที่ใคร่รู้และการใช้เหตุผลที่ถูกต้อง

สิ่งที่ไม่ควรเชื่อ 10 ประการ (หลักกาลามสูตร)

1. มา อนุสฺสวเนน : อย่าเพิ่งเชื่อโดยฟังตามกันมา
2. มา ปรมุปราย : อย่าเพิ่งเชื่อโดยถือว่าเป็นของเก่าเล่าสืบๆ กันมา
3. มา อิติกิริยา : อย่าเพิ่งเชื่อเพราะข่าวเล่าลือ
4. มา ปิฎกสมุปทานเนน : อย่าเพิ่งเชื่อโดยอ้างคัมภีร์หรือตำรา
5. มา ตกุกเหตุ : อย่าเพิ่งเชื่อโดยคิดเดาเอาเอง

6. มา นยเหตุ : อย่าเพิ่งเชื่อโดยคิดคาดคะเนอนุมานเอา
7. มา อาการปริวิตกุกุณ : อย่าเพิ่งเชื่อโดยตรึกเอาตามอาการที่ปรากฏ
8. มา ทิฏฐินิชฌมานกุกุณติยา : อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าต้องกับ
ความเห็นของตน
9. มา ภพพรูปตา : อย่าเพิ่งเชื่อว่าผู้พูดควรเชื่อได้
10. มา สมโณ โน ครุติ : อย่าเพิ่งเชื่อว่าผู้พูดนั้นเป็นครูของเรา

หัวข้อการวิพากษ์ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

1. การเมืองของไทย (ดีอยู่แล้ว จริงหรือ)
2. ระบบการศึกษาในปัจจุบัน (ล้าสมัย ใช้นิโม่)
3. อาเซียนกับการพัฒนาจังหวัดในภาคตะวันออก (พัฒนามากขึ้น ใช้นิโม่เปล่า)
4. สังคมออนไลน์กับความเชื่อในข่าวสาร (เชื่อถือได้ไหม จริงหรือไม่)
5. วาทกรรมกับการแสดงออก ในยุคปัจจุบัน (ทำให้ดังได้ จริงหรือเปล่า)

สิ่งที่มนุษย์เหนือหุ่นยนต์

1. จินตนาการ...
2. จิตสำนึก...
3. คุณธรรม...
4. สายใยรัก...
5. ศรัทธา...

Group Discussion ให้เด็กร่วมสร้างหลักสูตร

การคิดเชิงสังเคราะห์ (Synthesis – Type Thinking)

ได้แก่ ขั้นตอนการคิดเชิงสังเคราะห์ การนำข้อมูลที่มีอยู่
มากมาย มาจัดระเบียบใหม่ เพื่อสามารถใช้ข้อมูลเหล่านั้นอย่างมี
ประสิทธิภาพ หรือสามารถนำมาประกอบเป็นสิ่งใหม่ ที่มีประโยชน์
มากกว่าของที่มีอยู่เดิม

นวัตกรรมใหม่ หมายถึง การผสมผสานรวมกันอย่างกลมกลืน
ของส่วนประกอบต่าง ๆ จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์ และ
คุณสมบัติเฉพาะ มี 2 ลักษณะ คือ

1. เป็นสิ่งใหม่ที่เกิดจากการ "หลอมรวม" ส่วนประกอบ
ย่อยต่าง ๆ จนไม่สามารถมองเห็นส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น

2. เป็นสิ่งใหม่ที่เกิดจากการ "ถักทอ" องค์ประกอบย่อย
ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน กลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณสมบัติเฉพาะ ซึ่งอาจ
ยังมองเห็นองค์ประกอบย่อยอยู่

เพื่ออะไร...?

- การคิดเชิงสังเคราะห์จะเกิดขึ้นเมื่อเราจำเป็นต้องหาทางเลือกใหม่...
- เราต้องการทำสิ่งใหม่...
- เราต้องการหาข้อสรุปที่กระจัดกระจายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง...

“เพื่อฝึกทักษะความสามารถในการดั่งองค์ประกอบต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การคิดเชิงสังเคราะห์

จัดประเภทได้เป็น 2 ลักษณะ

1. การคิดสังเคราะห์เชิงวิพากษ์ เป็น การวิพากษ์เรื่องราวต่างๆ หรือประเด็น ต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปบางประการที่ เหมาะสม สามารถนำมาใช้ในสิ่งที่เราต้องการ ต่อไป และตอบวัตถุประสงค์ที่เราตั้งไว้

2. การคิดสังเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ เป็นการนำ
แนวความคิดต่าง ๆ หรือประเด็นต่าง ๆ ที่ได้รับมาจัดรูป
ความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างสมเหตุสมผล กลายเป็นสิ่ง
ใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนสามารถนำมาใช้งานบางอย่างตาม
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประโยชน์ของการคิดเชิงสังเคราะห์

- ช่วยให้เราสามารถจัดระบบระเบียบข้อมูลที่กระจัดกระจายในความคิดของเราได้อย่างเหมาะสม
- เกิดความรอบคอบในแนวทางปฏิบัติ
- ช่วยหาทางออกของปัญหาโดยไม่ต้องเริ่มจากศูนย์
- ประหยัดเวลาการคิด
- ช่วยขยายขอบเขตความสามารถของสมอง
- ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่

การคิดเชิงบูรณาการ

เหตุใดต้องคิดเชิงบูรณาการ ?

ในสภาพปัจจุบันที่มีความเจริญในด้านเทคโนโลยี หากเรา มีความคิดแบบบูรณาการเราจะสามารถเชื่อมโยงความคิดได้อย่างสมบูรณ์

1. เพื่อช่วยให้มีความเข้าใจในเรื่องที่ซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง
2. เพื่อช่วยให้การตัดสินใจในเรื่องเล็ก เกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่
3. เพื่อลดความซ้ำซ้อน และสิ้นเปลืองของทรัพยากร
4. เพื่อช่วยให้เราสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จ
5. เพื่อช่วยให้เราเป็นคนใจกว้างและนอกจากนั้น ยังช่วยจัดการความขัดแย้งได้

การคิดเชิงบูรณาการ

หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องอยู่ให้สมบูรณ์โดยการเพิ่มเติมส่วนที่ยังขาดอยู่เข้าไป หรือเป็นการนำส่วนประกอบย่อยมารวมกันตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปเพื่อทำให้เป็นส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า

คือความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร มุมมองหรือแนวคิดที่แยกส่วนหรือมีความแตกต่างกัน ให้เข้ากับเรื่องที่เป็นแกนหลักได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เรื่องนั้นเป็นแกนหลักนั้นสมบูรณ์และมีเอกภาพ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน

กระบวนการ การคิดเชิงบูรณาการ

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเอง คือ การดำเนินชีวิตของเรา
ให้เกิดความสมดุล
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน คือ การมีความหวังดีและ
ปรารถนาดีต่อกัน
3. การปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อม คือ การมีปฏิสัมพันธ์
ระหว่างธรรมชาติกับ

การพัฒนาทัศนคติ และนิสัยนักคิดเชิงบูรณาการ

เช่น ชีวิตคนเมือง ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น ห้างสรรพสินค้า
ครอบครัว มือถือ ฯลฯ เรานำปัจจัยเหล่านี้มาประกอบกันเพื่อให้สามารถเชื่อมโยง
ได้ก็จะเป็นการคิดแบบบูรณาการครบองค์ประกอบจะทำให้เราสามารถมองเห็น
ปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้

การมองแบบบูรณาการนั้นให้มองในลักษณะลึก กว้างและไกล
นอกจากนั้นให้รักการเรียนรู้ในสหวิชาการด้วย

ตัวอย่างการคิดเชิงบูรณาการ

เช่น หากนักศึกษาศึกษาการเรียนอ่อน, การเลิกกับคู่อีก

- ขั้นแรก ต้องเริ่มจากการค้นหาสาเหตุก่อนว่าเกิดจากอะไรจากนั้น
- ขั้นที่สอง คือ การเชื่อมโยงปัจจัยอะไรที่ทำให้เขาเรียนไม่เก่ง
- ขั้นตอนที่สาม คือ กำหนดการแก้ปัญหาแบบเชื่อมโยง
- ขั้นตอนที่สี่ คือ วิพากษ์เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ

สมมติฐานภายใต้ฐานคิดที่ยึด
“ตัวกูของกู”
(Ego-Centric Mentel Model)

สมมติฐานในความสัมพันธ์ระหว่าง
มนุษย์กับมนุษย์

- ✓ มนุษย์มีข้อบกพร่องและเป็นอันตราย
- ✓ เป็นคนที่มีเหตุมีผลตามหลัก
เศรษฐศาสตร์
- ✓ เรียกร้องปกป้องสิทธิของตนเอง
- ✓ ถ้าไม่แข่งก็ไม่รอด

สมมติฐานในความสัมพันธ์ระหว่าง
มนุษย์กับธรรมชาติ

- ✓ ธรรมชาติเป็นทรัพยากร
- ✓ พัฒนาเทคโนโลยีและการจัดการ
เพื่อเอาชนะธรรมชาติ
- ✓ มุ่งใช้ประโยชน์จากธรรมชาติให้มากที่สุด
- ✓ ตักตวงผลประโยชน์จากส่วนรวม